

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/tradycje/od-1991/miejsca-pamieci/9801,Obchody-75-rocznicy-obrony-Węgierskiej-Górki-1092014-r.html>
2024-07-16, 18:29

Obchody 75 rocznicy obrony Węgierskiej Górki

W dniu 01.09.2014 r. odbyły się obchody 75 rocznicy obrony Węgierskiej Górki. Wzniesionych w 1939 roku fortyfikacji¹ broniło ok. 1000 żołnierzy polskich pod rozkazami mjr. Kazimierza Czarkowskiego (dowódcy Batalionu KOP „Berezwech”), w tym: Baon KOP „Berezwech”, 151 Kompania Forteczna „Węgierska Górka”² (pod dowództwem kpt. Tadeusza Semika³), 151 Bateria Artylerii Górskiej⁴ (pod dowództwem kpt. Aleksandra Dunin-Żuchowskiego) oraz oddziały Obrony Narodowej i Straży Granicznej. Na umocnienia uderzyła niemiecka 7 Bawarska Dywizja Piechoty, licząca ok. 17000 żołnierzy. Zacięty bój o przełamanie rygla obronnego „Węgierska Górka” trwał 2 dni. Po wycofaniu Batalionu KOP „Berezwech”, żołnierze w 3 schronach powstrzymywali napór Niemców. Załoga ostatniego schronu „Wędrowiec”⁵ poddała się po wyczerpaniu amunicji 03.09.1939 r. o godz. 17. Obrona „Węgierskiej Górki” umożliwiła wycofanie się Armii „Kraków” i jest jednym z najważniejszych epizodów bitwy granicznej wojny obronnej 1939 r.

Uroczystości rozpoczęły się o godz. 9.00 przemarszem spod Urzędu Gminy pod Fort „Wędrowiec”. Obecne były liczne delegacje służb mundurowych, poczty sztandarowe związków i stowarzyszeń oraz młodzieży szkolnej. Wyjątkowej oprawy dodała obecność Orkiestry i Kompanii Reprezentacyjnej Straży Granicznej, której przeglądu dokonał p. Piotr Spyra – wicewojewoda śląski w asyście płk. SG Jacka Gartmana – komendanta Śląsko – Małopolskiego Oddziału Straży Granicznej w Raciborzu. Po odegraniu hymnu państwowego i wciągnięciu flagi państwowej na maszt, zebranych powitał prowadzący obchody p. Marian Kurowski – zastępca wójta Gminy Węgierska Górka, a następnie zabrał głos p. Piotr Spyra, i p. Piotr Tyrlik – wójt Gminy Węgierska Górka.

Na miejscu bohaterskich walk została odprawiona uroczysta Msza Święta w intencji poległych w obronie Ojczyzny. O godzinie 11 pod koniec mszy nad głowami zgromadzonych pojawiły się dwa samoloty, które wykonały rundę honorową.

Apel poległych, zakończony salwą honorową, wywarł duże wrażenie na młodzieży z miejscowych szkół. Następnie zostały wręczone odznaczenia i wyróżnienia. Tę część uroczystości zakończył krótkim wystąpieniem p. Waldemar Bocheński, prezes Stowarzyszenia Polskich Formacji Granicznych. Po nim, w imieniu odznaczonych, zabrał głos por. Stanisław Suchanek (85 l.), prezes Oddziału Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Zebrani wspomnieli osobę p. Antoniego Wolnego⁶ - jednego z ostatnich żyjących obrońców Węgierskiej Górki, który ze względu na podeszły wiek (92 l.) i stan zdrowia nie

mógł przybyć na uroczystość. Obchody zakończył krótki koncert Orkiestry Reprezentacyjnej Straży Granicznej oraz żołnierska grochówka, wydawana z kuchni polowej.

Opracował: **Miłosz Filipowiak**

Zdjęcia udostępnił: **Daniel Bartusik**

[1] W dniu 24.07.1939 r. Sztab Generalny WP wydał rozkaz o budowie fortyfikacji mających na celu zaryglowanie przewężenia doliny Soły między masywem Piłska i Baraniej Góry w kierunku na Żywiec. Z zaplanowanych 16 schronów bojowych wybudowano 5, wszystkie nosiły nazwę na literę W: Waligóra, Wąwóz, Wędrowiec, Włóczęga i Wyrwidąb (nie brał udziału w walkach). Budowę fortyfikacji powierzono 10 Batalionowi Junackich Hufców Pracy, który wspierała okoliczna ludność.

[2] 151. Kompania Forteczna „Węgierska Górka” wchodziła w skład Pierwszej Brygady Górskiej. Sformowana została z żołnierzy batalionu KOP „Wilejka”, „Wołożyn”, „Berezwech” oraz Obrony Narodowej „Żywiec”, którzy byli przeszkoleni w obsłudze działek p. panc. oraz broni maszynowej.

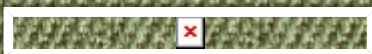
[3] kpt. Tadeusz Semik, oficer odkomenderowany przez Dowództwo KOP z Batalionu KOP „Czortków”, gdzie pełnił funkcję d-cy kompanii ciężkich karabinów maszynowych.

[4] 151. Bateria Artylerii Górskiej wchodziła w skład 6 Pułku Artylerii Lekkiej 1 Brygady Górskiej

[5] Fort „Wędrowiec” to ciężki betonowy bunkier bojowy typu D, uzbrojony był w działko przeciwpancerne Boforsa, trzy ciężkie karabiny maszynowe. Schron nie został dokończony, brakowało kopuły pancernej, agregatu prądotwórczego, łączności. Załogę bunkra tworzyli: kpt Tadeusz Semik, 3 podoficerów i 15 strzelców. W 2008 r. z inicjatywy por. Stanisława Suchanka powstało w nim muzeum fortyfikacji oraz działań wojennych wojny obronnej 1939 r. Ekspozycja prezentuje fotografie żołnierzy walczących o Węgierską Górkę, elementy wyposażenia i uzbrojenie.

[6] Wolny Antoni - ur. 24.02. 1922 r. w Rycerce, do Związku Harcerstwa Polskiego wstąpił w w 1932 r. We wrześniu 1939 r. na rozkaz dowódcy obrony mjr. Kazimierza Czarkowskiego skierowany do obsługi stacji gołębi pocztowych. Po bitwie dotarł szlakiem bojowym do Tomaszowa Lubelskiego, skąd po zakończonej wojnie obronnej powrócił w rodzinne strony. Wywieziony na roboty, uciekł dołączając do oddziału partyzanckiego „Małinka”. W kwietniu 1945 r. powrócił z wojny od razu rozpoczynając rekrutację do drużyny harcerskiej. Pracował w Zespole Szkół Technicznych, kontynuując naukę w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach. W 1982 r. przeszedł na emeryturę. Porucznik Wojska Polskiego, działacz społeczny, podharcistrz ZHP. Odznaczenia: Rozeta z Mieczami do Krzyża Za Zasługi dla ZHP, medal „Pro Memoria”, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

Przebieg uroczystości



| | | |
|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | |

**Muzeum fortyfikacji oraz działań wojennych
wojny obronnej 1939 r.
w forcie „Wędrowiec”**

| | | |
|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | | |